

บทที่ 12

การจัดงานลีลาศและการตัดสิน

การจัดงานลีลาศ

งานลีลาศ เป็นงานที่จัดขึ้นเพื่อพบปะสังสรรค์ประเภทหนึ่ง แต่เป็นการพบปะสังสรรค์ที่ค่อนข้างจะแตกต่าง จากงานพบปะสังสรรค์โดยทั่วไป คือ ถ้าเมื่อกล่าวถึงงานลีลาศแล้วนั้น หมายถึง งานพบปะสังสรรค์นั้น จะต้องมีการเต้นรำ หรือลีลาศเข้ามาเป็นกิจกรรมสำคัญของงาน งานลีลาศจึงมุ่งเน้นที่จะให้ผู้ที่เกี่ยวข้องงานได้มีโอกาสสนุกสนานกับการลีลาศ ร่าวกมากกว่า กิจกรรมประเภทอื่นๆ

ลักษณะของงานลีลาศในแต่ละโอกาส และแต่ละสถานที่นั้นจะแตกต่างกันออกไป ตามความเห็นชอบของผู้จัดงาน หรือตามสิ่งที่เอื้ออำนวยให้การลีลาศประสบผลได้มากที่สุด แต่สิ่งที่ควรคำนึงถึงเป็นอย่างยิ่งก็คือ งานลีลาศนั้น จะต้องมีการลีลาศ ร่าวก เข้ามาเป็นหัวใจสำคัญของงาน ผู้เข้าร่วมงานควรได้มีโอกาสได้ประกอบกิจกรรมทางการลีลาศ ร่าวก อย่างสนุกสนานได้มากที่สุด ในขณะที่กำลังดำเนินอยู่นั้น อาจจะมีกิจกรรมประเภทอื่นๆ เข้ามาแทรกคั่นรายการบ้าง ก็เป็นเพียงนำมาให้ผู้เข้าร่วมงานได้มีโอกาสหยุดพักผ่อนคลายจากการลีลาศ เพื่อได้มีโอกาสสนทนาพูดคุยกันบ้าง กิจกรรมที่นำมาคั่นรายการนั้นควรจะมีความสนุกสนาน ตื่นตาตื่นใจให้แก่ผู้มาร่วมงาน ในรูปแบบอื่นๆ ในอันที่จะไม่ทำให้ผู้ที่มาร่วมงานเกิดความเบื่อหน่ายต่อการลีลาศ ร่าวก แต่เพียงอย่างเดียว เพราะบางทีกิจกรรมการลีลาศนั้น ร่าวก แต่เพียงอย่างเดียวตั้งแต่งานเริ่มจนงานเลิกนั้น อาจจะสร้างความเบื่อหน่ายแก่ผู้เข้าร่วมงานได้เช่นเดียวกัน กิจกรรมต่างๆ ที่เลือกสรรเข้ามาเพิ่มเติมเพื่อคั่นรายการนั้น จึงควรเป็นกิจกรรมแปลกๆ ใหม่ๆ ก่อให้เกิดความสนุกสนาน ความพึงพอใจ และประทับใจแก่ผู้ร่วมงานได้มากที่สุด ข้อควรคำนึงอีกประการหนึ่งก็คือ ระยะเวลาในการดำเนินกิจกรรมของการแสดงอื่นๆ เข้ามาคั่นรายการนั้น ควรจะเป็นไปอย่างพอเหมาะไม่ควรมากจนเกินไป หรือน้อยเกินไป โดยทั่วๆ ไปแล้วระยะเวลาประมาณ 10-20 นาที

อย่างไรก็ตามการจัดงานลีลาศเป็นเรื่องละเอียดอ่อนที่ผู้จัดจะต้องมีศิลปะและประสบการณ์ ในการจัดมาพอสมควร จึงจะทำให้การจัดงานมีปัญหา และอุปสรรคน้อยที่สุด งานลีลาศแม้จะเป็นเพียงงานที่เกิดขึ้น และสิ้นสุดในระยะเวลาอันสั้น คืออาจจะมีช่วงเวลาเพียง 1 คืน แต่ผู้จัดควรมีการเตรียมการ และมีการวางแผนมาแล้วเป็นอย่างดี และถ้าหากผู้จัดมิได้มีอาชีพหรือมิได้มี

1. กำหนดความมุ่งหมายและวัตถุประสงค์ของงานแต่ละครั้งให้ชัดเจน วัตถุประสงค์ของงานแต่ละครั้ง จะทำให้ผู้จัดสามารถที่จะดำเนินการจัดงานได้อย่างแน่นอน มีเป้าหมาย และหาวิธีการจัดเพื่อดำเนินไปสู่วัตถุประสงค์ที่ได้ตั้งไว้

การกำหนดวัตถุประสงค์ของงาน เช่น จัดงานเพื่อให้นิสิต นักเรียน นักศึกษาได้มีโอกาส นำประสบการณ์ที่ได้จากการเรียนลีลาศในชั้นเรียนไปใช้ในประสบการณ์จริง หรือเพื่อเป็นการพบปะสังสรรค์ระหว่างหมู่คณะ อันจะก่อนให้เกิดความสามัคคีมากยิ่งขึ้น เป็นต้น

2. วางแผนงาน และทำแบบแผนของโครงสร้างขึ้นมา

การวางแผน หมายถึง แนวทางการปฏิบัติงานในอนาคตที่จะทำให้ตรงไปตามเป้าหมายที่ต้องการ โดยกำหนดงานที่จะทำ วิธีทำ กำหนดวัตถุประสงค์รายย่อยของการทำงานนั้นไว้ล่วงหน้า เพื่อใช้เป็นแนวทางปฏิบัติของบุคลากรทุกฝ่าย

ประโยชน์ของการวางแผน และการทำแบบแผนโครงสร้างของงานมีความมุ่งหมายเพื่อ

- 1) เพื่ออธิบายให้รู้ว่า มีวัตถุประสงค์ในการทำงานนั้นๆ อย่างไร ฝ่ายไหนทำหน้าที่อะไร
- 2) เพื่อกำหนดแนวทางในการดำเนินงาน ตลอดจนบทบาทหน้าที่ เพื่อไม่ให้งานซ้ำซ้อนกัน
- 3) เพื่อให้มีนโยบายชัดเจน ซึ่งนโยบายจะเป็นเครื่องชี้แนวทางและช่วยประสานงานแก่บรรดาเจ้าหน้าที่
- 4) เพื่อให้งานมองเห็นปัญหาที่อาจเกิดขึ้นได้ล่วงหน้า เพื่อดำเนินการแก้ไขได้แต่เนิ่นๆ
- 5) เพื่อให้ฝ่ายผู้จัดงานได้ควบคุมการทำงานได้น้อยที่สุด

กระบวนการวางแผน

1) ขั้นตอนในการวางแผนงาน โดยทั่วไป เขียนเป็นอักษรย่อได้ คือ 5 WH 1 ได้แก่

1.1) What คือ จะทำอะไร ก็คือการจัดงานลีลาศ ระบุชื่องานเลย เช่น งานราตรีศรีนครินทร์ ประสานมิตรบอลล์ เทาแดงคืนสู่เหย้า เป็นต้น

1.2) Why คือ ทำไม เป็นการกำหนดวัตถุประสงค์ของการจัดงานในแต่ละครั้งว่าทำไมถึงต้องจัด

1.3) When คือ เมื่อไหร่ เป็นการกำหนดเวลาที่จะจัดงานว่าควรเป็นเวลาเย็นค่ำหรือกลางวัน วันไหน เดือนไหน อันจะทำให้ผู้จัดได้คำนึงถึงปัญหาและอุปสรรคต่าง และเตรียมตัวล่วงหน้าได้ เช่น ถ้าเป็นฤดูฝนก็อาจจะเตรียมสถานที่ในร่มไว้

1.4) Where คือ ที่ไหน เป็นการระบุสถานที่ที่จะจัดงานว่าจะจัดสถานที่ใดจึงจะก่อให้เกิดผลสำเร็จได้มากที่สุด ถ้าเป็นงานลีลาศแล้ว ควรคำนึงถึงสถานที่ด้วยว่าเป็นในร่มหรือกลางแจ้งด้วย ถ้าเป็นสถานที่ในร่ม ต้องคำนึงถึงการถ่ายเทอากาศ ความก้องของเสียงดนตรี และความกว้างของสถานที่และจำนวนคน

1.5) Who คือ ใคร คือการระบุบุคลากร และคณะกรรมการต่างๆ ที่จะร่วมมือการจัดงานให้ได้ผลดีที่สุด การกำหนดบุคลากรนี้ จะเป็นไปตามความสามารถ ตามอำนาจหน้าที่ที่ควรรับผิดชอบของแต่ละคน ให้เหมาะสมกับชนิดของงาน

1.6) How คือ อย่างไร หมายถึง การดำเนินงานจัดงานแต่ละครั้งควรจะทำอย่างไร กิจกรรมงานลีลาศมีอย่างไร ควรประกอบด้วยคณะกรรมการฝ่ายใดบ้าง เป็นการจัดรูปเค้าโครงการดำเนินงาน ว่าลักษณะการจัดงานควรเป็นไปในรูปใด เช่น จะใช้วงดนตรีแบบใด ลักษณะใด ใช้ดนตรีบรรเลงกีตาร์ หรือจะไม่ใช้วงดนตรีเลย กิจกรรมคั่นรายการควรมีนาน้อย และบ่อยครั้งเพียงใด หากมีการจำหน่ายบัตรควรราคาเท่าไร บริการอาหาร และเครื่องดื่มหรือไม่

2) ปฏิบัติตามแผน หมายถึง การวิเคราะห์ ศึกษา ข้อมูล ข่าวสารต่างๆ ในด้านอุปกรณ์ เครื่องมือ สิ่งอำนวยความสะดวก รวมทั้งอุปสรรค และปัญหาต่างๆ

3) ขึ้นตรวจสอบ และปรับปรุงแผน เพื่อติดตามผลและแก้ไขข้อบกพร่องที่เกิดขึ้น

3. บรรจุและจัดระเบียบหรือกำหนดขอบข่ายของอำนาจและหน้าที่ของเจ้าหน้าที่ฝ่ายบริหารทุกคน เป็นการกำหนดหน้าที่ของหน่วยงานของแต่ละหน่วย ระบุอำนาจหน้าที่ของการทำงานแต่ละฝ่ายให้ชัดเจนพร้อมทั้งกำหนดวิธีติดต่องานของแต่ละฝ่าย การระบุและการกำหนดอำนาจหน้าที่

การกำหนดหน้าที่ของแต่ละฝ่ายนั้น ควรให้กรรมการทุกคนได้มีโอกาสได้รับผิดชอบงานมากที่สุด และมีโอกาสวางแผนได้เท่าเทียมกัน โดยทั่วไปหน่วยงานแต่ละฝ่ายในการจัดงานลีลาศมักจะประกอบด้วย ฝ่ายสถานที่ ฝ่ายแสงเสียง ฝ่ายอาหารเครื่องดื่ม ฝ่ายจัดการแสดงและวงดนตรี ฝ่ายการเงิน ฝ่ายประสานงาน ฝ่ายประชาสัมพันธ์ (รวมทั้งการจำหน่ายบัตร) ฝ่ายเลขานุการ ฝ่ายสวัสดิการ

4. การมอบหมายอำนาจหน้าที่และความรับผิดชอบให้ผู้อื่นรับงานเป็นส่วนๆ ไป

การมอบหมายงานให้กรรมการที่ร่วมดำเนินการจัดงานรับงานเป็นส่วนๆ ไปตามอำนาจหน้าที่ของคนนั้น ผู้นำ หรือผู้บริหารงาน ควรจะมีวิธีการออกคำสั่งหรือสั่งการ โดยการใช้อิทธิพลหรือการจูงใจ ให้ผู้ร่วมทำงาน โดยผู้บริหารต้องเน้นความสำคัญของตัวบุคคลที่จะทำงานในแต่ละฝ่าย เพื่อให้ผู้รับงานเกิดความภูมิใจ และควรให้คำแนะนำและคำปรึกษาที่มีประโยชน์แก่ผู้รับงานไปปฏิบัติ การมอบหมายงานนั้นจะทำให้ผู้ร่วมทำงานนั้นทราบว่าเขาจะต้องทำอะไรบ้าง

5. ควบคุมดูแลการปฏิบัติงานตามที่ได้รับมอบหมายให้ดำเนินไปด้วยดี เป็นการตรวจสอบการปฏิบัติงานทุกระยะว่างานก้าวหน้าไปเพียงใด เกิดปัญหา และอุปสรรคอย่างไร เพื่อหาทางแก้ไขต่อไปทุกระยะ หากมีสิ่งใดบกพร่อง ควรช่วยเหลือแนะนำให้แก้ไขเสียใหม่

6. ปฏิบัติการทุกอย่างที่จำเป็น เพื่อเป็นการรักษาปริมาณ และคุณภาพของงานให้อยู่ในสภาพที่ดีเสมอ

7. จัดให้มีการติดต่อสัมพันธ์กันทุกหน่วยงานและทุกหน้าที่ที่เกี่ยวข้องกัน โดยมีผู้ประสานงานการจัดให้มีการติดต่อสัมพันธ์กันทุกฝ่ายที่ปฏิบัติงาน มีความสำคัญต่อการปฏิบัติงานร่วมกันภายในหน่วยงานทุกชนิด การประสานงานจึงเป็นสิ่งจำเป็นที่เป็นกระบวนการในการเชื่อมสัมพันธ์ระหว่างบุคคล วัสดุ และทรัพยากรอื่นๆ เพื่อให้การปฏิบัติงานบรรลุผลสำเร็จตามวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้ ผู้ประสานงานที่ดีต้องมีความรู้ที่ดีเกี่ยวกับ กฎหมายท้องถิ่น กฎระเบียบ แบบแผน ขนบธรรมเนียมประเพณีท้องถิ่นและหน่วยงาน บทบาทหน้าที่เฉพาะตำแหน่งของตำแหน่งต่างๆ วิธีการดำเนินการเป็นหมู่คณะและมีความรู้เกี่ยวกับการจัดงานลีลาศ และกลไกทำงานเกี่ยวกับงานลีลาศ

8. บำรุงขวัญ กระตุ้น และให้กำลังใจแก่ผู้ร่วมงาน หรือเจ้าหน้าที่ทุกฝ่ายให้ทำงานอย่างเข้มแข็ง และมีประสิทธิภาพ

9. ประเมินผลงานโดยเปรียบเทียบกับความมุ่งหมาย และวัตถุประสงค์ที่ตั้งไว้แก่กัน การประเมินผลงานนั้นควรมีการประเมินผลเป็นระยะต่อเนื่องกันไป วัตถุประสงค์หลักของการประเมินผลงานก็เพื่อตรวจสอบประสิทธิภาพในการปฏิบัติงาน ให้บรรลุผลสำเร็จตามเป้าหมาย ดังนั้นในการประเมินผลงานจึงต้องเอาวัตถุประสงค์ของการจัดงานมาเป็นบรรทัดฐานในการที่จะประเมินผล เมื่อจัดงานทีละครั้งหนึ่งครั้งใดลงไป คณะกรรมการจัดงานต้องจัดการประเมินผล เนื้อหาข้อมูล หาสถิติ และหาข้อดี ข้อเสีย ของการปฏิบัติงาน และการดำเนินงาน รวมทั้งข้อปลีกย่อยต่างๆ ในการจัดกิจกรรมในการประเมินผล ทุกคนที่ส่วนเข้าร่วมในการวางแผนการปฏิบัติงาน และผู้เข้าร่วมกิจกรรม ควรจะได้มีส่วนร่วมในการประเมินผลด้วย การประเมินผล อาจจะเป็นรายบุคคลหรือรายกลุ่มก็ได้ จุดประสงค์หลักในการประเมินผลก็เพื่อจะพัฒนาความเป็นผู้นำ และการดำเนินการต่างๆ เพื่อปรับปรุงการจัดงานทีละครั้งต่อไปให้ดีขึ้น

จึงขอแสดงแบบฟอร์มในการประเมินผลไว้เป็นตัวอย่างแบบหนึ่ง ซึ่งผู้ดำเนินการจัดงานทีละสอาจจะนำไปประยุกต์ใช้ดัดแปลงให้เหมาะสมกับกิจกรรมในครั้งต่อไปได้

แบบประเมินผลการจัดงาน

สถานที่จัดงาน.....วันที่.....เวลา.....
 ชื่อ.....
 ชื่อ..... ประธานกรรมการ
 ชื่อ..... คณะกรรมการ

ทั่วไป	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรแก้ไข	ความเห็นและข้อเสนอแนะ
1.จุดประสงค์หลักของงาน						
2.งานเป็นไปด้วยความราบรื่น และก้าวหน้า						
3.บรรยากาศ งานของคณะกรรมการ						
1.ควบคุมงานได้ดี						
2.เป็นที่รู้จักกันทั่วไป						
3.การอำนวยความสะดวก						
4.การจัดสถานที่						

ทั่วไป	ดีมาก	ดี	ปานกลาง	พอใช้	ควรแก้ไข	ความเห็นและข้อเสนอแนะ
5.งบประมาณ 6.เครื่องมือ 7.รายการที่จัด 8.ทำความสะอาด 9.วงดนตรี ปฏิกิริยาของผู้เข้าร่วมงาน 1.ความสนุกสนานของกิจกรรม 2.การเข้าร่วมกิจกรรมสนุกสนานที่จัด 3.ความสนใจและความพึงพอใจในกิจกรรม						

10. พิจารณางานในอนาคตพร้อมเตรียมคู่มือทาง ตลอดจนเครื่องมือเครื่องมื่อ สำหรับการจัดงานลีลาศครั้งต่อไป

หลักทั่วไปในการจัดงานลีลาศ

1. การจัดงานลีลาศแต่ละครั้งจะต้องแจ้ง และขออนุญาตเป็นลายลักษณ์อักษรต่อผู้ที่เกี่ยวข้องทราบ เช่น เจ้าของสถานที่ ผู้บังคับบัญชา เจ้าหน้าที่ของรัฐที่มีหน้าที่รับผิดชอบ ดูแลความสงบเรียบร้อยในพื้นที่ที่จะจัดงาน เช่น เจ้าหน้าที่ตำรวจ ฯลฯ
2. การจัดงานต้องยึดเอาความต้องการ ความสนใจ ของชุมชนนั้นเป็นสิ่งสำคัญ
3. โครงการที่จะจัดต้องให้ทุกคนได้ทราบ ได้รับรู้ถึงความสำคัญโดยใช้สิ่งพิมพ์ หนังสือ วิทยุ โทรทัศน์ แจ้งให้ทุกคนทราบ
4. งานที่จัดต้องไม่ขัดต่อวัฒนธรรม ขนบธรรมเนียม ประเพณี และศีลธรรมอันดีงามของชุมชนนั้น รวมทั้งกิจกรรม การแสดงที่จะนำมาแสดงในวันจัดงาน
5. โครงการของงาน ต้องส่งเสริมความสัมพันธ์อันดีระหว่างหมู่คณะ ก่อให้เกิดการพัฒนาทางกาย ทางใจ ทางอารมณ์ และทางสังคม
6. โครงการจัดงานควรคำนึงถึงฤดูกาล และสถานที่ที่เหมาะสม

7. โครงการต้องมีการโฆษณา ชักชวน ใ้ใจให้บุคคลเข้ามาร่วมงาน
8. โครงการจัดงาน ควรยืดหยุ่นได้ตามความต้องการของผู้เข้าร่วม เพื่อให้ผู้เข้าร่วมได้รับความสนุกสนาน ความบันเทิงใจให้มากที่สุด
9. โครงการจัดงานควรจัดในรูปแบบขององค์การ หน่วยงาน หรือชุมชนต่างๆ
มีคณะกรรมการบริการดำเนินงาน
 10. คณะกรรมการจัดงานควรเตรียมการล่วงหน้าแต่เนิ่น การตกลงนัดหมาย เช่น วงดนตรี นักร้อง สถานที่ อาหาร เครื่องดื่ม หรือสิ่งอำนวยความสะดวกอื่นๆ รวมทั้งการแบ่งอำนาจหน้าที่ที่จะต้องทำในวันจัดงาน จะต้องเสร็จเรียบร้อยก่อนวันจัดงาน
 11. การจัดงานลีลาทุกครั้ง ควรเปิดโอกาสให้บุคคล ได้มีโอกาสเข้าร่วมแสดงความคิดเห็น และเสนอข้อเสนอแนะต่างๆ โดยเสรี
 12. โครงการจัดงานจะต้องมีการตรวจสอบ วัตถุประสงค์อยู่เสมอ เพื่อปรับปรุง แก้ไขให้ดีขึ้น โดยคณะกรรมการจะจัดให้มีการประชุมขึ้นทุกๆ ระยะเวลา
 13. งานลีลาครั้งใดหากมีการจำหน่ายบัตร หรือมีบัตรเชิญ จะต้อง ระบุวัน เวลา สถานที่ อย่างชัดเจน หากเป็นไปได้ควรมีกำหนดการของงานไว้ด้านหลังของบัตร
 14. งานลีลาโดยทั่วไปอาจจำเป็นต้องระบุเครื่องแต่งกายไว้ด้วยในโอกาสที่ต้องการให้ผู้มาร่วมงานแต่งกายได้ถูกต้องตามกาลเทศะ เช่น แต่งกายตามสบาย แต่งกายชุดสากลนิยม แต่งแฟนซี เป็นต้น

หลักการตัดสินลีลา

ลีลาได้มีการพัฒนาให้เจริญรุดหน้ากันตลอดเวลา มีการแข่งขันเพื่อชิงความเป็นเลิศ อยู่เสมอ ๆ เป็นการยกระดับของการลีลาให้ได้มาตรฐาน และสวยงามยิ่งขึ้น ผู้ที่เป็นส่วนหนึ่งในการยกระดับให้ลีลาที่มีมาตรฐานคือ คณะกรรมการผู้ตัดสินการแข่งขันลีลา (Judge or adjudicator) นั่นเอง ซึ่งโดยปกติแล้วจะคัดเลือกมาจากครูผู้สอนลีลาที่ทรงคุณวุฒิ มีความรอบรู้เรื่องลีลาเป็นอย่างดี จึงจะเป็นที่เชื่อถือและยอมรับของผู้เข้าแข่งขัน ผู้ชมและผู้เกี่ยวข้องนั้น ๆ ด้วย

จากการตัดสินทำให้เกิดปัญหาขึ้นบ่อย ๆ เนื่องจากกรรมการทุกคนก็เป็นคนธรรมดา ย่อมมีความคิดเห็นแตกต่างกันทุกคนมีสิทธิที่จะใช้ความคิดเห็นของตนเองเป็นใหญ่ ย่อมตัดสินไปตามทรรศนะของตนเอง จึงเป็นเหตุให้เกิดปัญหาต่าง ๆ ภายหลังการแข่งขันเสมอ ซึ่งมาจากผู้ชมการแข่งขัน ผู้เข้าแข่งขันและครูผู้ฝึกสอน ส่วนมากจะมองเข้าข้างตนเองหรือพรรคพวกตนมากกว่า ด้วยเหตุนี้ จำเป็นต้องมีหลักการที่จะตัดสินการแข่งขันลีลาที่กรรมการลีลาทุกคนใช้เป็นแนว

กรรมการผู้ตัดสิน

หลักการตัดสินการแข่งขันลีลาศนั้น จะเปรียบเทียบจากความสามารถ ความสวยงามของผู้เข้าแข่งขันทุกคู่ แล้วจัดเรียงตำแหน่งกันลงมา ซึ่งเรียกกันตามสำนวนของนักลีลาศว่า “การให้คะแนน” การให้คะแนนจะเรียงเป็นลำดับ เช่น ลำดับที่ 1 ที่ 2 ที่ 3 หรือที่ 4 เป็นต้น ซึ่งการจัดอันดับนี้จะให้ตำแหน่งเป็นเลขเต็มๆ เช่น ลำดับที่ 1 หรือลำดับที่ 2 จะไม่มีการจัดอันดับที่เป็นเศษส่วน

กรรมการรวมคะแนน

นอกจากจะมีกรรมการผู้ตัดสินการแข่งขันลีลาศแล้ว ในการแข่งขันแต่ละครั้งจะต้องมีกรรมการรวมคะแนนอีกด้วย การรวมคะแนนจะใช้ระบบ Skating system หมายถึง วิธีการหาตำแหน่งที่ 1 ให้ได้เสียก่อนจึงจะหาตำแหน่งที่ 2, 3 หรือ 4 ต่อไป

วิธีการตัดสินลีลาศ

วิธีการตัดสินเป็นวิธีการตัดสินของสภากรรมการลีลาศของอังกฤษ (Official Board Of Ballroom Dancing) เป็นผู้จัดวางระเบียบวิธีการตัดสิน ซึ่งทั่วโลกยอมรับว่าเป็นหลักการที่ดีที่สุดวิธีตัดสินนี้จะยึดหลักเอาความรู้ทางด้านวิชาการ และด้านการปฏิบัติ โดยถือเอาความสวยงามที่ถูกต้องตามหลักของศิลปะ ซึ่งสอดคล้องกับธรรมชาติ มาเป็นมาตรฐานในการพิจารณาการตัดสิน หลักการตัดสินการแข่งขันลีลาศเพื่อให้มีมาตรฐานเป็นไปในแนวทางเดียวกันและให้เป็นที่ยอมรับของบุคคลทั่ว ๆ ไป การตัดสินของผู้ตัดสินจะต้องมีหลักเกณฑ์ โดยพิจารณาจาก

ทางด้านวิชาการ (ภาคทฤษฎี)

การพิจารณาตัดสินการแข่งขันลีลาศของผู้ตัดสินทางด้านวิชาการนี้มีหลายประการ คือ

1. ลักษณะท่าทางเฉพาะตัว

เป็นลักษณะท่าทางของแต่ละคู่ที่แสดงออกมาปรากฏให้เห็นได้ มีหลักการพิจารณาดังนี้

1.1 ลักษณะการจับคู่ที่ถูกต้อง ผู้ตัดสินจะมองคู่ตั้งแต่ก่อนการเริ่มลีลาศ การจับมือ การวางตำแหน่งของมือ และแขนทั้งสองว่าอยู่ในลักษณะที่สวยงามและถูกต้องหรือไม่ซึ่งการจับจะจับกันอย่างสบาย ๆ แต่มองคู่สง่าและสวยงาม

1.2 ระยะห่างเมื่อจับคู่ เมื่อยืนเข้าคู่กันอยู่นั้น มีระยะห่างพอดีไม่ห่างกันเกินไปหรือเบียดชิดกันเกินไป

1.3 ลักษณะการขึ้น เมื่อมองเห็นจะรู้สึกว่ายางม ถ้าตัวช่วงบนจะยึดพอสมควร และฝั่งผายส่งางาม การทรงตัวดี

1.4 การทรงตัวที่ดี รู้จักการวางน้ำหนักของตัวเอง การถ่ายน้ำหนักจากเท้าหนึ่งไปอีกเท้าหนึ่งที่ถูกต้อง ทุกก้าวจะมีการทรงตัวที่ดีอยู่เสมอ ทำให้มองดูในขณะที่ลีลาคนนั้นสวยงาม มีการเคลื่อนน้ำหนักที่ดี เลี้ยงตัวดี คล้ายข้อ 1.3

1.5 การแต่งกาย จะต้องพิจารณาจากการแต่งกายที่ถูกต้องเหมาะสมกับกาลเทศะ ความสวยงามของเสื้อผ้า สีของชุดที่แต่นั้นเข้ากับบุคลิกของผู้แต่งเพียงใด และเหมาะสมกับจังหวะเพลงนั้น ๆ หรือไม่

1.6 ลักษณะการเคลื่อนไหว การก้าวเท้าที่มีความสง่างามทุกอากัปภิกิริยาที่เคลื่อนไหวจะนุ่มนวล สง่าผ่าเผยและสวยงามตามธรรมชาติ เพราะแต่ละคู่จะแตกต่างกันอย่างเห็นได้ชัดเจน การวางเท้านุ่มนวลสวยงามเป็นธรรมชาติ ไม่แข็งลู่กลิ้งกลน

ทางด้านปฏิบัติ

2. ความรู้ทางด้านเทคนิค จะพิจารณาจาก

2.1 การใช้เท้า นักลีลาศที่ดีต้องสามารถใช้เท้าได้ถูกต้องตามหลักวิชาการ ต้องรู้ว่าควรใช้สันเท้าและปลายเท้าเมื่อไร ก้าวไหนควรเขย่งหรือลดมากน้อยเพียงใด มีความประณีตในการวางเท้าให้ถูกต้องตามตำแหน่งและทิศทางที่ถูกต้อง

2.2 การใช้ลำตัวที่ถูกต้องสวยงาม ต้องรู้จักใช้ลำตัวให้ถูกต้อง เช่น ในกรณีที่จะบิดเบี่ยงลำตัวเล็กน้อยเรียกว่า Contrary Body Movement (C.B.M.) จะต้องสวยงามทุกครั้งที่มีการก้าวเท้าไปข้างหน้าและต้องมี C.B.M. ลำตัวท่อนบนจะเบนหันไปในทิศทางตรงกันข้ามกับที่เท้าจะก้าวไป อยู่ในลักษณะเคลื่อนที่ ถ้าเป็นการวางท่าอยู่กับที่เรียกว่า Contrary Body Movement Position (C.B.M.P.) ในการใช้ลำตัวให้ถูกต้องจะต้องอาศัยการฝึกซ้อมมาก ๆ เพราะไม่ใช่มีแค่ C.B.M. หรือ C.B.M.P. แต่ยังมีลักษณะการใช้ลำตัวในการเอียงเพื่อช่วยให้การทรงตัวขณะที่หมุนอย่างช้า ๆ ไปทางซ้าย หรือทางขวาเรียกว่า Body Sway เพราะการเอนลำตัว นอกจากจะช่วยให้การทรงตัวแล้วยังเพิ่มความสวยงามให้แก่ลีลาศอีกด้วย

นอกจากการเอนลำตัวแล้ว ยังต้องรู้จักการใช้สะโพกสัมผัสกันของคู่ลีลาศ (Hip contact) คือ ฝ่ายชายและฝ่ายหญิงในขณะที่เข้าคู่ลีลาศ ต้องรู้ว่าเอาส่วนไหนของสะโพกใกล้ชิดกับคู่มากน้อยแค่ไหน ถ้ามักเกินไปคู่ก็อึดอัดหายใจไม่สะดวก ถ้าวางเกินไปก็จะทำการเดินไม่ราบเรียบจะมีอาการกระแทกหรือ ลำตัวจะกระทบกันตลอดเวลา ขาดความสวยงาม

3. การรู้จักจังหวะท่วงทำนองที่ดีและใช้ได้ถูกต้อง

ลีลาศควรรู้จักท่วงทำนองจังหวะที่ดีและสามารถใช้ได้อย่างถูกต้อง สามารถลีลาศให้มีความสัมพันธ์สอดคล้องกับจังหวะดนตรี และควรจะแยกพิจารณาดังนี้

3.1 การลีลาศให้ลงจังหวะ ได้แก่ การวางเท้าให้ถูกต้องกับจังหวะช้า-เร็ว ตามที่กำหนดไว้ในหลักวิชา โดยเฉพาะฟิสิกเกอร์มาตรฐาน ถือว่าสำคัญยิ่งกว่าลวดลายพิสดาร ถ้าผู้ใดลีลาศขั้นพื้นฐานไม่ลงจังหวะแล้วผู้ตัดสินจะไม่ยอมให้คะแนนเลย

3.2 การเคลื่อนไหวที่สอดคล้องกับท่วงทำนองดนตรี ผู้ลีลาศต้องรู้จักการบังคับการเคลื่อนไหวของร่างกายให้สอดคล้องกับท่วงทำนองดนตรี ถ้าดนตรีมีท่วงทำนองช้า อ่อนหวานก็ต้องรู้จักใช้ลีลาศในความเคลื่อนไหวที่นุ่มนวล อ่อนช้อย ถ้าดนตรีเร็วประเภทเร้าใจตื่นเต้นสนุกสนาน ต้องลีลาศให้สอดคล้องกับทำนอง อันจะทำให้การลีลาศเต็มไปด้วยชีวิตชีวา

4. ความสามารถในการใช้เนื้อที่บนฟลอร์ลีลาศ

เป็นการพิจารณาความเจเนจัดของการใช้พื้นที่บนฟลอร์ลีลาศให้เกิดประโยชน์มากที่สุด สามารถเลือกฟิสิกเกอร์มาใช้ได้อย่างเหมาะสม โดยพิจารณาดังนี้

4.1 การผูกมัดลวดลายเข้าด้วยกัน ผู้ตัดสินดูจากประสบการณ์ของแต่ละคู่นำเอาฟิสิกเกอร์ต่าง ๆ มาผูกเข้าด้วยกันเป็นกลุ่มที่สวยงามกลมกลืนต่อเนื่องกันดีหรือไม่ ตอนไหนควรใช้ลวดลายขั้นพื้นฐาน ตอนไหนควรใช้ลวดลายพิสดาร ฉะนั้น การผูกมัดลวดลายของลีลาศขึ้นอยู่กับความชำนาญของแต่ละคน

4.2 การนำและการตามของคู่อลีลาศ หมายถึงการนำคู่ของฝ่ายชายและการตามคู่ของฝ่ายหญิง ทั้งคู่มิมีความสามารถในการผูกมัดลวดลายและลีลาศได้ และสามารถลีลาศไปบนฟลอร์โดยที่ไม่ให้ชนกับคู่อื่นที่ผ่านมาในทิศทางของตนเอง หรือสามารถจะหยุดการเคลื่อนไหวทันทีเมื่อพบคู่อื่น แม้ว่าจะลีลาศไปเพียงครึ่งกลุ่ม แล้วเปลี่ยนกลุ่มลวดลายอื่นใหม่เพื่อหลีกเลี่ยงการชนกับคู่อื่นมีความสามารถในการแก้ไขปัญหาเฉพาะหน้าได้เป็นอย่างดีโดยไม่ชะงัก หรือทำให้เสียจังหวะการลีลาศ สามารถเคลื่อนไหวไปได้รอบ ๆ ห้องโดยไม่ย้อนทิศทางหรือไปขวางทางของคู่อลีลาศอื่น

5. การแสดงความรู้สึกลีลาศ

หมายถึง การที่คู่อลีลาศสามารถถ่ายทอด สอดใส่อารมณ์ออกมาอย่างมีชีวิตจิตใจ สามารถสร้างความประทับใจให้กับผู้ชม โดยพิจารณาจาก

5.1 การแสดงความหมายตามเอกลักษณ์ของจังหวะเพลง ผู้ลีลาศต้องทราบความหมายและตีความหมายของแต่ละฟิสิกเกอร์ออกมาให้กลมกลืนกับท่วงทำนองดนตรี โดยแสดงออกทางหน้าตาท่าทางของคู่

5.2 การฝึกซ้อมจนเป็นนิสัย หมายถึงการที่คู่มือได้ฝึกซ้อมกันจนสามารถกระทำได้ โดยไม่เคอะเขิน ถูกต้องตามหลักวิชาและธรรมชาติ นักลีลาจะต้องเข้าใจถึงความหมายของ ลวดลายแต่ละอย่าง สามารถแสดงออกได้ ซึ่งแล้วแต่ความสามารถและความเชี่ยวชาญของแต่ละ คน

สิ่งที่กรรมการผู้ตัดสินต้องคำนึงถึง

1. ผู้ตัดสินจะต้องตัดสินจากสิ่งที่ปรากฏเฉพาะหน้า
2. ผู้ตัดสินต้องเป็นตัวของตัวเอง มีการตัดสินใจที่แน่นอน ไม่เอนเอียง มีความเชื่อมั่นในตนเอง เช่น ถ้าคู่แข่งคนใดที่ผู้ตัดสินพิจารณาแล้วเห็นว่าควรได้อันดับที่ 2 หรือที่ 3 แล้วในขณะเดียวกันนั้น ผู้ตัดสินคนอื่นให้คะแนนคนนั้นอยู่ในอันดับที่ 1 ผู้ตัดสินจะต้องไม่เปลี่ยนแปลงคำตัดสินของตนเองตามไปด้วย
3. เพื่อป้องกันการเข้าใจผิดอันอาจเกิดขึ้นได้ ผู้ตัดสินไม่ควรจะพูดจาวิสาสะกับผู้เข้าแข่งขันคนหนึ่งคนใดในขณะที่ทำหน้าที่เป็นผู้ตัดสินการแข่งขัน
4. ผู้ตัดสินไม่ควรปรึกษาหารือกันในขณะที่กำลังปฏิบัติหน้าที่
5. ผู้ตัดสินควรวางตัวเป็นกลาง และให้ความยุติธรรมแก่ทุกคนเท่า ๆ กัน
6. ผู้ตัดสินควรระลึกอยู่เสมอว่า การตัดสินมีอิทธิพลต่อรสนิยมและรูปแบบของการลีลาอยู่มาก ฉะนั้นผู้ตัดสินไม่ควรตัดสินให้เน้นผู้ชนะอันเนื่องมาจากฟิกเกอร์ที่โดดเด่น
7. ผู้ตัดสินจะต้องพิจารณาความสวยงามของลักษณะเฉพาะแบบ และความสวยงามจากลีลาของฟิกเกอร์มาตรฐานที่ถูกต้อง
8. ในการแข่งขันแต่ละครั้งนั้น จะมีผู้เข้าแข่งขันหลายคู่ที่ทำการแข่งขันพร้อมๆ กันบางครั้งอาจจะ 10 คู่ขึ้นไปก็มี บางครั้งอาจจะถึง 20 คู่ ฉะนั้น ในการแข่งขัน กรรมการผู้ตัดสินจะไม่มีเวลาที่พิจารณาคู่ใดคู่หนึ่งมากนัก จะมองผ่านแค่เพียงไม่กี่วินาทีต่อแต่ละคู่ ดังนั้นกรรมการผู้ตัดสินจะต้องมีความรู้ในด้านวิชาการเป็นอย่างดี มีเทคนิคที่ดีและมีประสบการณ์ในการแข่งขันมากพอสมควร
9. ผู้ตัดสิน จะต้องตัดสินการแข่งขันจากความสามารถของผู้เข้าแข่งขันในขณะนั้น จะต้องไม่เอาประวัติส่วนตัว หรือศักดิ์ศรีของการเป็นแชมป์ในครั้งก่อน ๆ ของ ผู้เข้าแข่งขันมาพิจารณาในการแข่งขัน
10. เมื่อเริ่มการตัดสิน ผู้ตัดสินจะเลือกพิจารณาถึงสไตล์การเดิน และการเคลื่อนไหว เพราะเป็นสิ่งที่ได้เห็นได้ง่ายแม้จะมองแค่เพียงผ่าน ๆ ไป จากนั้นจะพิจารณาถึงมาตรฐานเบื้องต้นทั่วไป แล้วหมายตาไว้ก่อนยังไม่จดบันทึกคู่ใดคู่หนึ่ง ต่อจากนั้นจะพิจารณาการใช้เท้าการเข้าคู่

11. ผู้ตัดสินจะต้องไม่ใส่ใจให้ความสำคัญเฉพาะที่ภาพนิ่งหรือ Picture Variation แต่จะพิจารณารูปฟลักเกอร์ที่เป็นหลัก ๆ Basic walk หรือ Moving picture

12. เมื่อผู้ตัดสินได้พิจารณาผู้เข้าแข่งขันตามหลักเกณฑ์ต่าง ๆ ครบทุกคู่แล้ว จะหมายตไปได้ 2 - 3 คู่ ต้องมาจัดลำดับเปรียบเทียบกันอีกครั้งหนึ่งจากลีลาของการเคลื่อนไหว คู่ใดจะนุ่มนวลกว่ากัน การนำและการตามใช้แรงดึงรั้งกันมากเกินไปจนแลดูเป็นการเกร็งไม่สวยงาม คู่ใดที่มองดูแล้วมีความสบายตามากกว่ากันผู้ตัดสินจะต้องคัดเลือกเอาคู่ที่ไม่ดีออกไปก่อนเช่น คู่ที่ 6 คู่ที่ 5 คู่ที่ 4 คู่ที่ 3 แล้วเหลือ 2 คู่สุดท้าย ผู้ตัดสินจะพิจารณาเปรียบเทียบจนกระทั่งได้คู่ชนะเลิศที่ 1 เป็นต้น

บทสรุป

การจัดงานลีลาศที่สำคัญต้องมุ่งเน้นที่จะให้ผู้เข้าร่วมงานได้มีโอกาสสนุกสนาน กับการลีลาศและรำวงเป็นสำคัญ ซึ่งในงานอาจจะมีกิจกรรมอื่นสอดแทรกบ้างแต่ไม่ควรใช้เวลานาน ในการจัดงานลีลาศ ผู้จัดควรจะต้องคำนึงหลักในการจัด ดังนี้

1. กำหนดวัตถุประสงค์ให้ชัดเจน
2. วางแผนงาน
3. การแบ่งงานและความรับผิดชอบ
4. ติดตามการปฏิบัติงานที่มอบหมาย
5. ประสานงานกับหน่วยงานต่างๆ ที่เกี่ยวข้อง
6. ประเมินผลงานเพื่อนำไปแก้ไขปรับปรุงในครั้งต่อไป

หลักในการตัดสินลีลาศ

ปัจจุบันลีลาศได้จัดเป็นกีฬาชนิดหนึ่ง ดังนั้นวิธีการตัดสินจึงนับว่าสำคัญเป็นอย่างยิ่ง โดยเฉพาะลีลาศเป็นการตัดสินด้วยสายตา จึงอาจเกิดความลำเอียงหรือไม่ยุติธรรมขึ้นได้ กรรมการทุกคนจะต้องคำนึงถึงความยุติธรรมให้มากที่สุด ดังนั้นเมื่อเป็นผู้ตัดสินควรมีหลักในการให้คะแนนดังนี้

1. ด้านวิชาการ พิจารณาจากการจับคู่ ระยะห่างของการจับคู่ การทรงตัว ความสวยงามในขณะที่เคลื่อนไหว
2. ด้านปฏิบัติ พิจารณาจาก การใช้เท้า การใช้ลำตัวที่สวยงาม

3. การรู้จักจังหวะและทำนองที่ถูกต้อง พิจารณาจากการลีลาศให้ลงจังหวะ
เคลื่อนไหวสอดคล้องกับดนตรี
4. ความสามารถในการใช้พื้นที่บนฟลอร์ พิจารณาจากการผูกมัดตาย และการ
นำการตามหาคู่ลีลาศ
5. การแสดงความรู้สึกลีลาศ พิจารณาจากการออกลีลาท่าทาง ให้ตรงกับ
ความหมายของจังหวะเพลง และความกลมกลื่นของท่าเต้น

สิ่งที่เป็นหัวใจของกรรมการผู้ตัดสินก็คือ การวางตัวในการตัดสินให้เป็นกลาง จะช่วยให้
การตัดสินเป็นผลดี และถูกต้อง

ผู้ตัดสินพึงระลึกอยู่เสมอว่า การตัดสินของท่านเป็นแนวทางที่จะให้ผู้เข้าแข่งขันมีความ
มั่นใจ เชื่อใจในการแข่งขัน ผลการตัดสินของผู้ตัดสินจะออกมาอย่างไร ผู้เข้าแข่งขันจะคิดเสมอ
ว่าการตัดสินนั้นดี และถูกต้องที่สุดแล้ว ผู้เข้าแข่งขันจะพยายามปรับตัวให้เข้ากับการตัดสิน เพื่อ
ความเป็นผู้ชนะเลิศในการแข่งขันผู้เข้าร่วมการแข่งขันทุกคนจึงมีความต้องการผู้ตัดสินที่“ยุติธรรม”
เท่านั้น

